

Зубри Буковини

Карпатські ліси України були вибрані у якості найважливішого регіону для відновлення поголів'я зубра, занесеного до Червоної Книги МСОП. До Буковини зубри завозилися 2 партіями: у 1970/72 рр. на територію сучасного державного лісомисливського господарства "Берегометське" (n = 19) і у 1976 р. – в державне мисливське господарство "Зубровиця" (n = 4). Для реакліматизації використовували переважно молодих зубрів, яким на час випуску виповнилося 3-4 роки, лише декілька особин досягли 6-8 – літнього віку.

Оскільки всі завезені тварини були паспортизовані і мали відповідне тавро, то можна було прослідкувати їх подальшу долю після інтродукції. У 1994/95 рр. чисельність зубра у Буковині досягла максимальної позначки в 213-225 особин, після чого намітився деякий спад приросту чисельності і її загальне скорочення. Упродовж реакліматизації мали місце загибель тварин від різних причин. Багато зубрів популяція втратила упродовж суворої зими 1995/96 рр., коли у Карпатах спостерігалася висока смертність всіх видів копитних. Але особливо вона скоротилася на початку ХХІ ст., як наслідок послаблення охорони та інтенсифікації браконьєрства.

Зараз зубри доживають максимально до 30 років: бики мають тривалість життя $25,4 \pm 1,25$, а корови – $25,4 \pm 1,31$ років. Найбільш старі особини помирали у віці 25-30 років в суворі зими, коли вони були нездатні конкурувати за їжу з більш здоровими зубрами, але, можливо, зараз представники виду мають взагалі дещо скорочену фізіологічну тривалість життя.

У першій декаді лютого 2025 р. єгері та лісники виявили труп старого зубра (рис. 1) у лісі біля с. Банилів-Підгірний Сторожинецького району. Довжина тіла цього бика становила 282 см, висота в плечах – 197 і в крижах – 183 см. Тварина мала дуже сточені нижні та верхні зуби, а деяких у неї зовсім не було (рис. 2). Все це свідчить про те, що зазначений зубр загинув природнім чином – від старості.

Рис. 1 Труп мертвого зубра у лісах Буковини. Рис. 2 Стан зубів у знайденої тварини.

Після проведення обстеження та вимірювання була вилучена голова вмерлого зубра для подальшого вимірювання черепа та рогів (рис. 3).

Рис. 3 Транспортування голови зубра. Рис. 4 Ліквідація тіла мертвого зубра.

Враховуючи епізоотичну ситуацію, після проведення всіх операцій тіло вмерлого зубра було ліквідовано за допомогою пожежі (рис. 4).

інформаційний супровід ВОЛОХ А.М.